

Ainevaldkond Ettevõtlusõpetus

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud põhiteadmised majandusest, rahatarkusest, ettevõtlusest ja töömaailmast;
- 2) on täiendanud enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise oskuseid;
- 3) on ettevõtliku hoiakuga, mis aitab muuta ideed tegudeks.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ettevõtlusõpetuse taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	kokku
Ettevõtlusõpetus				1				1		2

Ettevõtlusõpetuse maht valikainena on 35 ainetundi õppeaastas.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas, aitab paremini mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside nappust. Valikõppeaine kujundab õpilastes ettevõtluspädevust enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu. Samuti arusaamist, et vastutus ühiskonna jätkusuutliku arengu tagamiseks on nii üksikisikul kui ka ettevõtetel, kelle otsused peavad lähtuma loodus- ja elukeskkonna säästmise vajadusest.

Valikaine võimaldab lõimingut kõigi riiklikus õppekavas olevate õppeainetega sh valikõppeainetega. Valikõppaine ettevõtlusõpetus toetab loovtöö läbiviimist põhikooli lõpetamise tingimusena.

1.4. Võimalusi valdkondade üleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Valikaine võimaldab lõimingut kõigi riiklikus õppekavas olevate õppeainetega, kujundades üldpädevusi ainete- ja õpetajate vahelises koostöös. Ettevõtlusõpetus on tihedalt lõimitud matemaatika, geograafia ja ajaloo õppega ning toetab ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist, karjääriõpet ja elukutsevalikut. Ettevõtlusõpetuse kavandamisel planeeritakse ja lõimitakse ainetunde ühiskonnaõpetuse, geograafia, inimeseõpetuse, käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse, keele ja kirjanduse õpetajatega.

1.5. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

- 1) *kultuuri- ja väärtuspädevus* – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate

moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;

2) *sotsiaalne ja kodanikupädevus* – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

3) *enesemääratluspädevus* – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

4) *õpipädevus* – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

5) *suhtluspädevus* – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

6) *matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus* – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

7) *ettevõtlikkuspädevus* – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgi, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust;

8) *digipädevus* – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.6. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpetaja lähtub tegevuste kavandamisel ettevõtlusõpetuse valikainekavast, arvestades kooli ja piirkonna võimalusi ning õpilaste ettepanekuid. Valikaine tugineb ettevõtluspädevuse mudelile. Õppetööd kavandades luuakse võimalusi õppekäikudeks või ettevõtjate külla kutsumiseks ning lõiminguks. Ettevõtlusõppe valikaine võib anda sisendi loovtöö tegemiseks põhikooli lõpetamise tingimusena. Ettevõtlusõpetust võib läbi viia ka õpilasfirma programmi kaudu. Õppetegevuse kavandamisel planeeritakse võimaluse korral koostööd erinevate partneritega, ettevõtlikkuspädevuse ja finantskirjaoskuse arengut toetavate programmidega ning kohalike ettevõtetega.

Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Kaks kolmandikku valikõppeaine mahust käsitleb praktilisi tegevusi ja loovust ning kriitilise mõtlemise oskusi arendavate ülesannete lahendamist. Õppes kasutatakse aktiivõppemeetodeid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete/ asutuste külastused, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtlik tegevus kodukohas. Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi (ettevõtete kodulehed, õigusaktid internetis, ettevõtjaportaal, interaktiivsed ettevõtlusmängud jne).

1.7. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata, nende kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Õpilaste õpitulemusi hinnatakse:

- 4.klassis mitmeeristavalt. Õpitulemuste saavutamist hinnatakse sõnaliste hinnangutega „arvestatud”/ „mittearvestatud” õpiühiku läbimise järel jooksvalt ja kokkuvõtlik hinnang pannakse õppeaasta lõpus. Valikaine hindamisel hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud” ei teisendata viie palli süsteemi.
- 8.klassis viiepallise hindamissüsteemiga. Viiepallisüsteemis hinne „5” on „väga hea”, „4” – „hea”, „3” – „rahuldav”, „2” – „puudulik” ja „1” – „nõrk”. Hinnatakse iga õpiühiku läbimise järel jooksvalt ja kokkuvõtlik hinne pannakse õppeaasta lõpus. Kokkuvõttev hinne kujuneb individuaalsete- ja rühmatööde, praktiliste tööde, tunnitööde, esitluste ja ettekannete hinnetest.

1.8. Õppekeskkond

Õppekeskkond toetab kavandatavate õpiväljundite saavutamist. Ettevõtluspädevuse arengu toetamiseks kasutatakse mitmekesiseid tegevusi (nt enesehindamine), mis aitavad teemasid mõtestada, kuid kindlasti on tähtis roll ka terviklikul õpikeskkonnal, mille kaudu soodustatakse õppijate pädevuste arengut ning mis mõjutab seda, kuidas ühte või teist harjutust tajutakse ja sellest õpitakse.

2. Ainekavad

2.1. Õppeaine nimetus: Valikõppeaine „Ettevõtlusõpetus“

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Ettevõtlusõpet õpetatakse koolis valikainena ja ka lõimituna teiste õppeainetega.

Ettevõtlusõpetuse õppeaine on jagatud kolmeks suuremaks teemaks:

- 1.) ettevõtluskeskkond,
- 2.) võimalused töömaailmas,
- 3.) finantsid.

Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas, aitab paremini mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside nappust. Valikõppeaine kujundab õpilastes ettevõtluspädevust enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu. Samuti arusaamist, et vastutus ühiskonna jätkusuutliku arengu tagamiseks on nii üksikisikul kui ka ettevõtetel, kelle otsused peavad lähtuma loodus- ja elukeskkonna säästmise vajadusest. Õpilased hindavad oma oskusi, soove, arenguvajadusi ning -võimalusi töömaailmas toimetulekuks, õpivad koostama elulookirjeldust, tähtsustama nii töötaja kui ka ettevõtja panust ühiskonda.

2.1.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliaste	III kooliaste
1. Teadmised Õpilane: 1.1. on omandanud põhimõisted ettevõtlusest ja rahatarkusest; 1.2. omab algseid teadmisi sellest, kuidas turg toimib; 1.3. mõistab isetehtud toodete väärtust; 1.4. saab aru omahinna kujunemisest, sh selle sõltuvusest materjali kulust, töö tegemiseks kuluvast ajast, masstoodanguna ja ise tehtud toote hinna ja isikupära erinevusest; 1.5. mõistab lihtsustatud tasemel majandusringlust ja saab aru pere sissetulekute ja töö seostest, raha väärtusest ja säästmisest;	1. Teadmised Õpilane: 1.1. on omandanud põhimõisted majandusest, ettevõtlusest, rahatarkusest ja töömaailmast; 1.2. saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas; 1.3. mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust konkureerimiseks tööturul; 1.4. saab aru Eesti ja Euroopa (ka maailma) ühise turu toimimisest ning majandustegevuse võimalustest. Toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid. Toob näiteid mitmesuguste teenuste (transpordi, turismi, meedia jne) kohta ja mõistab nende rahvusvahelisi seoseid.
2. Oskused Õpilane: 2.1. oskab rakendada meeskonnatöö võtteid;	2. Oskused Õpilane: 2.1. oskab püstitada eesmärged ja neid realiseerida võttes vastutuse nende

2.2. oskab leida probleemile lahendust, sidudes õpitavat oma teadmise ja seniste kogemusega; 2.3. oskab teha oma eelarve piires arukaid otsuseid ning neid põhjendada, on seejuures säästlik ja keskkonnateadlik tarbija; 3. Hoiakud Õpilane: 3.1. on kasvanud ettevõtlikku hoiakut; 3.2. on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes; 3.3. väärtustab koostööd, st tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis, arvestab teistega ning mõistab ühistegevuse vajadust; 3.4. arvestab kaaslaste vajaduste ja võimalustega ühistegevuses; 3.5. hindab säästlikkust ja keskkonnasõbralikku tootmist ja tarbimist.	elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid; 2.2. oskab kirjeldada enda võimeid, oskusi ja võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku kodanikuna; 2.3. oskab informatsiooni kriitiliselt analüüsida, oskab teha eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel. 3. Hoiakud Õpilane: 3.1. on ettevõtliku hoiakuga, mis aitab ideid tegudeks muuta; 3.2. väärtustab, ettevõtlust ja ettevõtjaid; 3.3. väärtustab jätkusuutlikkust ja on valmis leidma lahendusi keskkonna ja inimarengu küsimustele; 3.4. väärtustab koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist; 3.5. hindab bioloogilist, kultuurilist mitmekesisust ja ökoloogilist jätkusuutlikkust.

2.1.3. Õpitulemused

Õpitulemused, õppesisu ja põhimõisted, mis saavutatakse põhikooli lõpuks.

Valikõppeainena „Ettevõtlusõpetus“ taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) püstitab eesmärgid, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 2) on omandanud põhiteadmised majandusest, ettevõtlusest, rahatarkusest ja töömaailmast;
- 3) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes;
- 4) kirjeldab enda võimeid, oskusi ja võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku kodanikuna;
- 5) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust konkureerimiseks tööturul;
- 6) teeb eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel, tegutseb säästliku ja keskkonnateadliku tarbijana.

4.klass Ettevõtlusõpetuse õpitulemused ja õppesisu

I Teema: Ettevõtluskeskkond

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) rakendab meeskonnatöö võtteid, annab oma panuse ühise töö valmimisse ja tegutseb eesmärgipäraselt;
- 2) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja kodukohas;
- 3) on omandanud ettevõtluse põhimõisted;
- 4) on saanud esmased teadmised, kuidas turg toimib ja koostab grupitööna lihtsa ärimudeli;
- 5) on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes, iseloomustab ettevõtlikku töötajat;
- 6) saab aru ettevõtluse ja looduskeskkonna seostest, mõtleb ja tegutseb jätkusuutlikult.

Õppesisu:

Ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ettevõtte toimimine, ettevõtluskeskkond, ressursid, jätkusuutlik kasutus, konkurents, äriidee ja ärimudel.

Turundus.

Tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid, omahind ja müügihinna kujunemine.

Meeskonnatöö tähtsus.

Kohalik ettevõtlus. Imporditavad ja eksporditavad kaubad.

Ärietika. Viitamine.

Põhimõisted: Ettevõtlikkus, ettevõtlus, ettevõtja, konkurents, ettevõtluskeskkond, äriidee, ärimudel, turundus, omahind, müügihind, tööjaotus, jätkusuutlikkus, digiprügi.

Praktilised tööd:

Skeemi koostamine - ettevõtlikkus, ettevõtja, ettevõtte

Äriideede genereerimine

Ärimudeli koostamine

Müügikohtade hinnavõrdluse ja analüüsi teostamine

Kliendiprofiili koostamine

Reklaami tegemine

Toote sildi, tooteinfo ja pakendi tegemine

Piirkonna ettevõtete kaardistamine

Imporditavate ja eksporditavate toodete kaardistamine

Digiprügi koristus

II Teema: Võimalused töömaailmas

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab oma unistuste ametid ja kaardistab hariduse ning oskused, mida nende pidamiseks vaja on;

Õppesisu:

Võimalused töömaailmas; elukutsed ja ametid, enda unistused elukutsevalikul. Hariduse, oskuste ja kogemuste seosed tulevikutöoga. Meedia mõju.

2) oskab näha seoseid mõne hobi ja sellega seotud ametite vahel; 3) on arendanud suhtlemisoskust.	Isiklik andekaart. Elukutsed ja ametid täna ja tulevikus. Oskab suhelda korrektselt nii suuliselt, kui ka kirjalikult.
Põhimõisted: Elukutse ja amet, teadmised ja oskused, töötaja ja tööandja.	
Praktilised tööd: e-kiri ja postkast Hobist elukutse mõistekaardid Ametimäng	
III Teema: Finantsid	
Õpitulemused: Õpilane: 1) on tutvunud majandusringlusega; 2) teeb mõtestatud valikuid oma raha kasutamisel; 3) teab rahatarkuse põhimõisteid; 4) püüab tegutseda teadliku tarbijana; 6) märkab looduskeskkonnas tarbimisest tekkinud probleeme ja pakub võimalusi nende lahendamiseks.	Õppesisu: Tulud ja kulud. Soovid, vajadused. Teadlik ja keskkonda säästev tarbimine, eesmärgipärane raha kasutamine.
Põhimõisted: soovid, vajadused, tulu, kulu, säästmine, investeerimine.	
Praktilised tööd: Rahatarkuse mängud (kompass, jt) enda mängu loomine Rahaviktoriin Infovoldiku koostamine	

8.klass Ettevõtlusõpetuse õpitulemused ja õppesisu	
I Teema: Ettevõtluskeskkond	
Õpitulemused: Õpilane: 1) püstitab eesmärged, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab	Õppesisu: Ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ettevõtte toimimine, ettevõtluskeskkond, ressursside nappus ja jätkusuutlik kasutus, konkurents, ettevõtluse võimalused ja riskid, äriidee ja

meeskonnatöö võtteid; 2) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus, kodukohas ja ühiskonnas; 3) kirjeldab juhendi alusel ettevõtte toimimist; 4) tunneb ettevõtluse põhimõisteid, saab aru turgude toimimisest; 5) kavandab grupitööna lihtsa turundusstrateegia, hindab vajalikke ressursse ja tarbija vajadusi; 6) koostab grupitööna lihtsa ärimudeli; 7) on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes, iseloomustab ettevõtlikku töötajat; 8) saab aru majanduse jätkusuutlikkuse põhimõttest ja tegutseb ise jätkusuutlikult.	ärimudel, kasum. Turundus, tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid, omahind ja turuhinna kujunemine. Ettevõtja ootused ettevõtte töötajale ja meeskonnatöö tähtsus (ülesanded, vastutus, tööjaotus, aja planeerimine). Ettevõtluse roll ja olulisus ühiskonna toimimisel. Kaasaegsed majandusmudelid. Prügi, digiprügi. Kohalik ettevõtlus. Ärieetika.
Põhimõisted: ettevõtluskeskkond, äriidee, ärimudel, kasum, kahjum, turundus, omahind, turuhind, tööjaotus, ärieetika, jätkusuutlik majandus.	
Praktilised tööd: Teadus, ametid ja majandus skeemi loomine õppefilmi põhjal Lineaar- ja ringmajandusmudelite joonised + kliimamäng Imporditavate ja eksporditavate toodete kaardistamine ja analüüs Eesti tooted, käitlus- ja usaldusmärgid plakat või infograafika Digiprügi koristamine	
II Teema: Võimalused töömaailmas	
Õpitulemused: Õpilane: 1) kirjeldab iseenda tugevaid ja nõrku külgi vastavalt soovitud ametile ja tööturu võimalustele ning lähtudes ettevõtluskeskkonnast; 2) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste seost võimalustega tööturul; 3) koostab juhendamisel karjääri plaani lähtudes iseenda soovidest, eeldustest ja	Õppesisu: Võimalused töömaailmas; elukutsed ja ametid, enda vajadused, soovid ja võimalused elukutsevalikul ja tööturul. Hariduse, oskuste ja kogemuste nõuded tööturul. Isiklik andekaart, karjääriplaan. Töökoha taotlemiseks motivatsioonikirja ja elulookirjelduse koostamine, Töötukassa lehelt töökuulutuse valimine; elukutsed ja ametid täna ja tulevikus, elukestev areng.

oskustest; 4) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust; näeb ettevõtlust ühe isikliku karjääri võimalusena.	
Põhimõisted: Elukutse ja amet, töötaja ja tööandja, karjäär, elukestev areng, motivatsioonikiri ja elulookirjeldus ehk CV.	
Praktilised tööd: Tagasiside praktiline harjutus ja analüüs Kommunikatsiooni harjutus ettevõtlusrattaga Infootsing Elukutsete ja ametite mäng Ajaplaneerimise vahendite testimine, endale sobiva leidmine Ühistööplatvormid CV ja motivatsioonikirja koostamine Praktiline tööotsing ja kandideerimine Esinemise ja esitlemise praktika Andekaart Karjääriplaan	
III Teema: Finantsid	
Õpitulemused: Õpilane: 1) mõistab majandusringlust ja maksusüsteemi; 2) teeb eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel; 3) oskab nimetada erinevaid finantsteenuseid; 4) mõistab ja järgib ühiskonnas kokkulepitud seadusi ja väärtusi rahaga seotud otsuste tegemisel; 5) tegutseb teadliku tarbijana; 6) märkab looduskeskkonnas ja ühiskonnas tarbimisest tekkinud probleeme ja otsib võimalusi nende ennetamiseks ja/või lahendamiseks.	Õppesisu: Tulud ja kulud. Töötasu tuluallikana. Bruto- ja netopalk, palgafond ja maksud. Soovid, vajadused, kulude ja tulude planeerimine, eelarve. Isiklike ressursside piiratus, tulu suurendamise võimalused ja valik. Teadlik ja keskkonda säästev tarbimine, eesmärgipärane finantsteenuste kasutamine.
Põhimõisted: Bruto- ja netopalk, maksud, eelarve, finantsteenused, hoius, laen, intress,	

säästmine, investeerimine.

Praktilised tööd:

Eelarve koostamine

Investeeringuvõimaluste kaardistamine